

ELIZABETH KAY

SEITSE
VALET

Inglise keelest tõlkinud Raili Puskar

PEGASUS

ESIMENE VALE

1. PEATÜKK

„Ja nii ma võitsingi ta südame,” lausus Charles naeratades. Ta naaldus toolile, toetas käed kuklale ja ajas rinna ette. Ta oli alati endaga nii rahul.

Ta vaatas otsa minule, seejärel sellele idioodile, kes mu kõrval istus, ja keeras siis uuesti minu poole. Ta ootas, et me reageeriksime. Ta tahtis näha, kuidas meie näod venivad laiale naerule, tahtis nautida meie tunnustust, meie üllatusega segatud imetlust.

Ma vihkasin teda. Vihkasin teda sõna otseses mõttes tulihingeliselt. Ma vihkasin seda, et ta kordas oma jutust alati, kui olin õhtusöögil, iga reede õhtul. See, kelle ma kaasa võtsin, ei puutunud asjasse. See, millise mandunuga ma parasjagu käisin, ei puutunud asjasse.

Tema rääkis neile ikka ja jälle sedasama lugu.

Sest vaata, lugu on nii, et see jutustus oli tema ülim trofee. Charlesi-suguse eduka, jõuka ja võluva mehe kolleksioonis oli Marnie-sugune ilus, andekas ja särav naine kõige kõrgema klassi auhind. Ja kuna Charlesi tuld toitsid teiste inimeste respekt ja imetlus – ja võib-olla just sellepärast, et minult ei saanud ta kumbagi –, väänas ta seda välja teistelt külalistelt.

Minul oli tahtmine selle peale öelda – aga ma ei öelnud seda kunagi –, et tal polnud võimalik Marnie südant võita. Kui oleme ausad – ja mina olen nüüd lõpuks aus –, siis südant ei saa iial võita. Südant saab üksnes kinkida, üksnes vastu võtta. Südant pole võimalik veenda, ahvatleda, muuta, vaigistada, röövida, kalgistada ega võtta. Ja päris kindlasti ei saa südant võita.

„Koort?” küsis Marnie.

Ta seisis söögilaua kõrval, käes valge keraamiline kann. Ta juuksed olid kuklasse kinnitatud, nägu raamisid lahti- sed lokid ja kaelakee kinnis oli ripatsi kõrvale vajunud, nii et mõlemad toetusid ta rinnale.

Raputasin pead. „Täna, mina ei soovi,” ütlesin ma.

„Ma ei mõelnud sind,” vastas Marnie naeratades. „Ma tean, et sina ei soovi.”

Aga enne kui pihta hakkame, tahan sulle ühest asjast rääkida. Marnie Gregory on kõige imetlusväärsem, inspireerivam ja hämmastavam naine minu tutvusringkonnas. Ta on olnud mu parim sõbranna põhikooli ajast saati, rohkem kui kaheksateist aastat – meie suhe on juriidilises mõttes täiskasvanu: tohib alkoholi tarbida, abielluda, kasiinos käia.

Oli esimene koolipäev ja me seisime pikas kitsas koridoris järjekorras. Üheteistkümneaastaste laste rivi lookles koridori lõppu pandud laua poole. Kohati olid rivis väiksemad pandid, mis moodustasid korrapärases järjekorras kühmud nagu hiired mao kõhus.

Olin ärevil, ma teadsin, et ei tunne siin kedagi, ning valmistasin end psüühiliselt ette selleks, et pean veetma suurema osa ülejäänud kooliajast üksinda ja üksildaselt.

Vahtisin neid grupikesi ja püüdsin end veenda, et tegelikult ei tahagi ma ühessegi neist kuuluda.

Tegin liiga kähku liiga pika sammu ja astusin enda ees seisva tüdruku kannale. Tüdruk pööras ringi. Mina sattusin paanikasse, olin kindel, et mind alandatakse koolikaaslaste ees, et minu peale karjutakse, et mind halvustatakse. Aga hirm haihtus niipea, kui tüdrukut nägin. Saan aru, et see kõlab jaburalt, aga Marnie Gregory oli nagu päike. Mõtlesin seda siis ja mõtlen seda sageli ka nüüd. Marnie nahk on vapustavalt hele nagu koorekarva portselan, mis muudab tooni haruharva, näiteks pärast trenni või kui ta on ülimalt rahul – siis löövad ta põsed õrnalt õhetama. Ta punakuldseid spiraale meenutavad juuksed on kastanpruunid ja silmad on heledad, peaaegu valkjassinised.

„Vabandust,“ ütlesin taganedes ja pilku oma uutele läikivatele kingadele langetades.

„Minu nimi on Marnie,“ ütles ta. „Mis sinu nimi on?“

See esimene kohtumine sümboliseerib kogu meie suhet. Marniele on omane avatus, toon, mis kutsub üles soojusele ja armastusele. Ta on tagasihoidlikult enesekindel ja kartmatu ega lase end teistest ega nendevahelisest näaklemisest häirida. Mina aga tajun seda väga teravalt. Ma kardan igasugust võimalikku vaenulikkust ja ootan alati seda, mis peab minu teada lõpuks tulema. Ma ootan alati, et mind naeruvääristataks. Tol ajal kartsin, et mind narritakse vinnide pärast mu laubal, mu hiirekarva juuste ja liiga suure koolivormi pärast. Nüüd aga mu hääletooni pärast, selle pärast, kuidas mu hääel väriseb, mu riiete pärast, mis on mugavad ega tee mind enamasti kenamaks, mu juuste, tossude ja näritud küünte pärast.

Marnie on valgus, kui mina olen pimedus.

Teadsin seda siis kohe. Ja nüüd on see sinulegi teada.

„Nimi?” haugatas laua taga seisev sinises pluusis õpetaja.

„Marnie Gregory,” ütles Marnie vankumatult ja enesekindlalt.

„E ... F ... G ... Gregory, Marnie. Sina oled seal selles klassis, mille uksele on C. Ja sina,” jätkas ta, „kes sina oled?”

„Jane,” vastasin mina.

Õpetaja tõstis nina paberitest ja pööritas silmi.

„Oih,” ütlesin ma, „vabandust. Baxter. Jane Baxter.”

Õpetaja uuris nimekirja. „Koos temaga. Sinna. Klassi, mille uksele on C.”

Võidakse ju väita, et tegu oli mugavussõprusega ja et ma oleksin vastu võtnud igasuguse headuse, kiindumuse või armastuse pakkumise ja võib-olla see ongi nii. Sellisel juhul võiksin mina vastu väita, et olime saatusest määratud koos olema, et meie sõprus oli tähtedes kirjas, sest kunagi tulevikus vajab tema mind ka.

Ma tean, et see kõlab absurdsest ja arvatavasti ongi absurdne, aga vahel võiksin vanduda, et see on nii.

„Palun, jah,” ütles Stanley. „Mina võtaksin küll koort.”

Stanley oli minust kaks aastat noorem ja jurist, kel terve rida kraade. Tal olid silmadele vajuvad heleblondid juuksed ja ta naeratas pidevalt, sageli ilma igasuguse nähtava põhjusega. Erinevalt enamikust oma eakaaslastest oskas tema naistega rääkida – küllap seetõttu, et oli kasvanud koos õdedega. Aga olemuselt oli ta kohutavalt igav.

Sugugi mitte üllataval kombel paistis, et Charlesile meeldib tema seltskond. Mille tõttu meeldis Stanley minule veelgi vähem.

Marnie ulatas pluusisaba vastu kõhtu surudes koorekannu üle laua. Ta ei tahtnud, et pluusi hõlm – võib arvata, et siid – üle puuviljavaagna liugleks.

„Veel midagi?“ küsis Marnie Stanleyle, siis minule ja lõpuks Charlesile otsa vaadates. Charles kandis sinivalge-triibulist triiksärki ja oli särgi ülemised nööbid lahti teinud, nii et särgikaelusest piilusid välja tumedad karvad. Marnie pilk jäi hetkeks sinna pidama. Charles raputas pead ja ta lips, mille sõlme ta oli lõdvemaks lasknud, vajus veelgi rohkem vasakule.

„Super,“ ütles Marnie, istus toolile ja võttis magustoidulusika pihku.

Vestlust domineeris nagu ikka Charles. Stanleyl õnnestus temaga sammu pidada, ta pikkis võimaluse tekkides vahele omapoolseid õnnestumisi, aga minul oli igav ja mulle tundub, et Marniel samuti. Naaldusime mõlemad oma tooli seljatoele, limpsisime veel klaasi jäänud veini ja mõtlesime omi mõtteid.

Pool üksteist tõusis Marnie püsti – ta tõusis alati pool üksteist püsti – ja ütles: „Nii.”

„Nii,“ kordasin mina ja tõusin samuti püsti.

Marnie korjas laualt meie neli magustoidukaussi ja ladus need vasaku küünarvarre õnarusse virna. Ühelt kausilt langetas ta valgele pluusile väike roosa vaarikamahla tilk. Võtsin laualt nüüdseks tühja puuviljavaagna – Marnie oli selle paari aasta eest keraamikaringis käies ise teinud – ja koorekannu ning järgnesin talle korteri tagumises otsas paiknemasse kööki.

See korter – nende korter – oli ilmekas tõend nende suhtest. Charles oli maksnud kopsaka sissemaksu, sest Charles

maksis enamiku asjade eest, aga Marnie pealekäimisel. Marniel oli kohe esimesest hetkest peale selge, et korter on neile õige, ja sinule ei tule ju üllatusena, et Marnie veenmisoskus on ületamatu.

Kui nad sisse kolisid, oli läbi kahe korruse ulatuv korter üsna kohutavas seisus: see oli väike, pime, räpane, röske ja seda ei armastatud. Aga Marnie on alati visionäär olnud, tema näeb asju, mida teised ei näe. Tema leiab lootuskiire ka kõige pimedamas kohas – isegi minus! – ja on kindel, et tal õnnestub läbi viia midagi erakordset. Mina olen ikka sellist enesekindlust kadestanud. Marnie puhul on selle allikaks kangekaelsus, tema ei karda läbikukkumisi. Mitte sellepärast, et tal pole neid kunagi ette tulnud, vaid sellepärast, et läbikukkumine on olnud üksnes ringimine, väike kõrvalepõige teekonnal, mis on lõppkokkuvõttes eduni välja viinud.

Ta nägi suurt vaeva ning rahmas väsimatult kõik õhtud ja nädalavahetused, kasutas ära kogu oma puhkuse, et luua midagi ilusat. Ta kiskus omaenda väikeste kätega maha tapeedi, lihvis põrandad, värvis kapid, tegi vaiba korda, õmbles kardinad – ta tegi kõik ise. Kuni nendest tubadest hoovas samasugust soojust nagu temast endast, kindlust ja äratuntavat kodutunnet, mida polnud võimalik defineerida.

Marnie pani nõud masinasse, jättes iga taldriku vahele ruumi.

„Nii saavad need paremini puhtaks,” ütles ta.

„Tean,” vastasin mina, sest ta ütles sama asja igal nädalal, sest mina lasksin igal nädalal kuuldavale ühesuguse häälsuse – vaigse ümahtuse –, kuna minu silmis oli tegu vee raiskamisega.

„Charlesil läheb hästi,” ütles ta.

Mööda mu selgroogu roomas judin, mis sundis mind end sirgu ajama, kopse õhku täis tõmbama.

Me olime nende suhtest varem vaid ühel korral rääkinud ning too jutuajamine oli pikale sõprusele vaatamata raske ja keeruline olnud. Pärast seda olime maininud üksnes nende suhte praktilisi aspekte: mis plaanid on neil nädalavahe-
tuseks, millise maja nad kunagi kuskile Londoni lähedale maale ostavad, Charlesi emast, kes põdes vähki ja elas Šotimaal ning suri pikkamööda väga aeglast, piinarikast ja üksildast surma.

Me polnud näiteks rääkinud sellest, et nad olid kolm aastat koos olnud ja mina olin mõne aja eest juhuslikult – ja ma tean, et ma poleks tohtinud nuuskida – Charlesi öökapi-
sahtli sügavusest briljantidega sõrmuse avastanud. Samuti polnud me rääkinud sellest, et isegi ilma sõrmuseta olid nad ülepeakaela kihutamas püsisuhtesse, mis oleks sidunud nad igaveseks kokku viisil, mida poleks saanud võrreldagi selle sidemega, mis oli minu ja Marnie vahel, kuigi meie olime sõbrad olnud ligemale kakskümmend aastat.

Me polnud rääkinud sellest, et ma vihkasin Charlesi.

„Jah,” vastasin mina, sest kartsin, et täislause või isegi kahesilbiline sõna võiks meie sõpruse vuhinal kaosesse saata.

„Kas sa ei leia, et meil paistab hästi minevat?” küsis ta.

Noogutasin ja valasin allesjäänud koore kannust tagasi poepudelisse.

„Sa ju leiad ikka, et me oleme teineteise jaoks õiged?” küsis ta.

Tõmbasin külmikuukse lahti, varjusin selle taha ja panin koorepudeli aeglaselt, väga aeglaselt tagasi ülemisele riiulile.

„Jane?” küsis ta.

„Jah,” vastasin mina. „Leian küll.”

See oli esimene vale, mis ma Marniele ütlesin.

Mõtlen nüüd tegelikult peaaegu iga päev, et kui ma poleks talle seda esimest valet öelnud, kas ma oleksin talle siis teisi valesid rääkinud. Mulle meeldib endale kinnitada, et esimene vale oli neist kõigist kõige tähtsusetum, aga kummastaval kombel on seegi vale. Kui oleksin tol reede-õhtul aus olnud, oleks kõik võinud teistmoodi minna ja olekski läinud.

Ma tahan, et sa teaksid seda. Mina arvasin, et käitun õigesti. Pikaajaline sõprussuhe on nagu sõlmedega köis, mis on mõnest kohast viledaks kulunud, mõni koht on aga paks ja mähklik. Kartsin, et meie armastuse lõim on minupoolse töökoorma talumiseks liiga peenike, liiga kulunud. Sest tõde – et ma pole mitte kedagi vihanud nii, nagu ma vihkasin Charlesi – oleks meie sõpruse hävitanud.

Kui oleksin aus olnud ja toonud meie armastuse ohvriks nende omale, siis oleks Charles peaaegu kindlasti ikka veel elus.

TEINE VALE

2. PEATÜKK

Ja see on siis minu tõde. Ma ei soovi, et mu sõnad kõlaks nii dramaatiliselt, aga ma leian, et sul on õigus seda lugu teada. Ma leian, et sul on vaja seda lugu teada. See on ühtviisi nii sinu kui ka minu lugu.

Jah, Charles on surnud, aga mul polnud iial sellist kavatsust. Ausalt öelda ei tulnud mulle hetkekski pähe, et ta võiks olla midagi muud kui piinarikkalt ja alatiselt eksisteeriv. Ta oli väga jõuline ja domineeriv: kõige valjem hääl, kõige suurejoonelisemad žestid, alati kõigist teistest pikem, laiem ja parem. Sina oleksid vast öelnud, et ta oli *esiletük-kiv*, mis tundub nüüd loomulikult kaunis veider. Aga olgu kuidas on, juba üksnes fakt, et ta oli olemas, paistis küllal-dase tõendina selle kohta, et ta on alati olemas.

Minu elu esimestel aastatel – ja see käib vist enamiku elude esimeste aastate kohta – moodustas mu perekond mulle tugiraamistiku. Kõik suuremad otsused, mis määrasid ära mu igapäevase elu – selle, kus ma elasin, kellega koos aega veetsin, isegi mismoodi ma end kutsusin –, polnud üldsegi minu otsused. Mu vanemad olid niiditõmbajad, kes dikteerisid mu elu.

Mingil hetkel eeldati, et hakkas ise otsuseid langetama: mida mängida, kellega, kus ja millal. Mu perekond oli olnud kõik, ainus asi, kuni sellest sai vundament, millele ehitasin oma identiteedi. Oli üsna kosutav avastada, et olin õigupoolest iseseisev olemusvorm, kuigi samas mõjus see ka pisut hirmutavalt.

Aga mul vedas. Ma leidsin kaaslase.

Peagi olime Marniega lahutamatud. Me olime täiesti erinevad, aga õpetajad ajasid alailma meie nimesid segi, sest me olime alati koos, istusime kõikides tundides kõrvuti, läksime koos ühest klassiruumist teise ja sõitsime koolipäeva lõpus sama bussiga koju.

Loodan, et kunagi koged ka sina sellist sõprust. Sa võid siduda end teismelise armastusse, nii et see tundub igavene, teid seovad uued läbielamised ja äsja leitud vabadusetunne. Nii imeline on leida üheteistkümneaastaselt esimene parim sõber. Ülimalt joovastav on tunda end nii vajatuna, ihata kedagi nii teravalt ja tunda, et olete täielikult ühtepõimunud. Aga need varajase nooruse sidemed ei jää kestma ja kunagi otsustad sa armsamat otsides sellest sõprusest välja rabeleda. Sa vabastad end sellest ihuliikmete, luude ja mälestuste haaval, kuni suudad eksisteerida sõltumatult, kuni selle asemel, et olla kaks, oled sa taas üks.

Meie Marniega olime ikka veel kaks, kui pärast ülikooli lõpetamist Vauxhalli korterisse kolisime. Korter oli moodne, paiknes uues hoones, mis oli ehitatud vähem kui kümne aasta eest, ja seda ümbritsesid teised samasugused kortermajad, mille sinise vaibaga koridoridest avanesid ühesugused männipuust ukсед. Kortoris oli puiduimitatsiooniga laminaatpõrand, läikivad valged köögikapid ja

magnooliakarva hingetud seinad. Kõikides tubades – ka magamistubades – oli kohtvalgustus ja vannitoa põrandal virsikukarva plaadid. See tundus kuidagimoodi külm, talviselt kõle, aga seal oli alati liiga palav. Kuid see oli meie paradiis, kus leidsime varju metsikult särava valguse ja lõputu lärmi eest kosmopoliitses linnas, kus me kumbki end tol ajal kuigi hästi ei tundnud.

Siis oli kõik teistmoodi. Rääkisime hommikusöögilauas oma päevaplaanidest ja delegeerisime saabuva päeva kohustusi: uus pudel šampooni, patareid telekapuldile, midagi õhtusöögiks. Kõndisime kõrvuti metroojaama ja astusime samasse vagunisse. Minul oleks olnud arukam siseneda rongi teisest otsast, et oleksin väljudes kohe metroo väljapääsu kohale sattunud, aga meie elud olid nii tihedalt ühtepõimunud, et eraldi sõitmine oleks kentsakas paistnud.

Kiirustasime töölt koju, et lappida kinni augud, mis olid päeva jooksul tekkinud. Panime vee keema, lülitasime ahju sisse, naersime võimatute kolleegide üle ja valasime pisaraid kohutavate koosolekute pärast. Olime väga lähedased, elasime koos viisil, mis sidus meid kokku: jagasime külmikus seisvat piimapakki, ukse taha hunnikusse kogunenud jalatseid, riulitele sügenenud raamatuid, aknalaudadele sätitud fotosid. Me olime teineteisega nii tihedalt seotud, et ka kõige väiksem mõra tundus võimatu.

Meil oli vähe raha ja vähe aega, aga sellelegi vaatamata käisime igal nädalal mõnes selle uue maailma uues nurgas, et külastada mõnd restorani või baari ja avastada uue linna uusi osi. Marnie tegutses päevatöö kõrvalt ka vabakutselise ja otsis alatasa ainet, millest kirjutada. Tema unistus oli avada restoran, mis saab kunagi tulevikus Michelin

tärni. Ta oli ülikooli lõpetamisest saati ühe pubideketi turundusmeeskonnas töötanud, aga leidis juba paari kuu pärast, et tahab lisaks teha midagi veelgi loovamat, mis pakuks veelgi suuremat rahuldust, mis oleks veelgi isiklikum. Ta hakkas blogi pidama: kõrvutas informatsiooni ja restoranide arvustusi ning kirjutas lõpuks ka ise retsepte.

See oli arvatavasti kõige põnevama osa algus. Peagi hakkas tema lugejaskond paisuma. Blogilugejate õhutusel hakkas ta kokandusvideoid tegema ja võttis vastu ühe suure köögitarvikute firma sponsorluspakkumise, mille tulemusena oli meie korter täis malmpanne, pastelseid küpsetusvorme ja rohkem köögiriistu, kui kahel inimesel oleks eladeski vaja läinud. Talle pakuti ühe ajalehe juures oma veergu. Aga alguses olime kahekesi, lappasime tasuta saadud ajakirju, et leida uusimaid kohti, mida külastada.

Minu arvates võib kahe inimese suhte kohta öelda nii mõndagi selle põhjal, kuidas nad avalikus kohas koos einestavad. Meile Marniega meeldis vaadata, kuidas paarid käest kinni hoides restorani sisenesid, kuidas rätsepaülikondades meeste hääl muutus üha valjemaks, kuni paistis täitvat kogu ruumi, salajasi armulugusid, pulma-aastapäeva õhtusööke, esimesi kohtinguid. Meile meeldis püüda mõista restoranikülastajate emotsioone ja mõtteid, mõistatada nende minevikku ja ennustada tulevikku, rääkida nende eludest lugusid, mis – me lootsime – võivad olla õiged.

Kui sina oleksid olnud üks neist teistest klientidest, kes istusid seal teiste laudade ääres, ja oleksid mänginud samasugust mängu ja pidanud hoopis meid silmas, oleksid sa näinud kaht noort naist, kellest üks oli pikka kasvu ja

heledate juustega, teine väiksemat kasvu ja tumedapäine, ning kes tundsid end teineteise seltsis väga hästi. Ma arvan, et sa oleksid aru saanud, et meie sõprusel olid tugevad oksad ja tihedalt läbipõimunud juurepundar. Sa oleksid näinud, kuidas Marnie sirutab – pikemalt mõtlemata, midagi küsimata, sest selleks polnud vajadust – käe üle laua, et minu taldrikult tomatit võtta. Sa oleksid näinud, kuidas mina omalt poolt võtan tema taldrikult marineeritud aedvilja viilu või kurgilõigu.

Aga me Marniega polnud juba kolm aastat kahekesi koos õhtust söönud, me polnud teinud seda sellest ajast saati, kui ta Charlesi juurde elama kolis. Me ei tunne end nüüd enam iial nii vabalt nagu tol ajal. Meie maailmad pole enam läbipõimunud, mina olen nüüd tema elus ajutine külaline. Meie sõprus pole enam nii oluline nagu varem – sellele on mõju avaldanud tema suhe Charlesiga –, see eksisteeriks nagu teise armastuse sees.

Ma ei uskunud siis ega usu ka praegu, et Marnie ja Charlesi armastus oli suurem kui meie oma, aga ma sain mingil moel aru, et nende armastus – romantiline armastus – peab sisaldama meie oma. Kuigi meie armastus, mis oli õitsenud õlg õla kõrval koolimaja koridorides, ekskursioonibussides või teineteise juures öid veetes, paistis märksa rohkem väärt olevat.

Igal reedeõhtul umbes kella üheteistkümne paiku, kui nende korterist lahkusin, tabasin end jätmas jumalaga armastusega, mis oli mind vorminud, defineerinud ja määratlenud. See, kuidas ma olin ühteaegu selle sees ja ilma selleta, tundus alati nii julm.